

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

§. 1. De Libello Repudii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

nens præcisè dictum, non Papale, sed Authoris operis imperfecti, ut const. *ex gloss. ibid.* secundæ nuptiæ dicuntur *fornicatio*; non quâ hæc supponit pro illicita copula; sed, quâ pro *carnis divisione* in plures successivè, ut not. gloss. in casu.

743. Idem est de testimonio, S. Hieronymi relato in c. *Quomodo. 31. q. 1.* ubi condemnare videtur secundas viduarum nuptias. Nam quæ ibi adducit, loquitur ad exhortationem Vidualis continentiæ; non in condemnationem secundarum nuptiarum; cum ipse, ut refertur in c. *Aperiant*, immediatè sequenti protestetur, *ibi: non damno digamos, imò nec trigamos, & si dici potest, octogamos.* Quod autem poenitentia olim transeuntibus ad secunda vota imponebatur, non arguit culpam, nisi in accidenti, nimiam nimirum incontinentiæ. Nec ex eo, quòd secundis nuptiis in c. *1. & c. Vir, de secundis nuptiis*, benedictio negetur, culpæ Reum facit transitus ad secunda vota; cum id solum contingat ex eo, quòd propter divisionem carnis in plures tale secundum matrimonium non significet perfectam conjunctionem Christi cum Ecclesia, quæ est unius ad unam; ob quod etiam in bigamos irregularitas decernitur, quæ tamen non habet rationem poenæ; c. *debitum, de Bigamis*; sed solum inhabilitatis ad sacros ordines. Neque per hoc secundæ Christianorum nuptiæ à Sacramenti ratione deficiunt. Nam ut matrimonium sit Sacramentum, satis est, quòd significet *perpetuam conjunctionem* Christi cum Ecclesia, quòd autem sit *unius Sponsi cum Sponsa unica*, de essentia illius Sacramenti non est, ut liquet ex dict. Poenæ porro jure civili secundis nuptiis decreta; nullæ sunt, & abrogatæ; utpote contrariæ bonis moribus, & debitæ matrimonii libertati, ut dicemus infra; his præmissis.

§. I.

De Libello Repudii.

744. Inter multiplices antiquorum modos, quibus olim conjuges à se invicem discedebant, præter *divortium*, quod est Viri ab Uxore, vel Uxoris à Viro, legitima separatio, ut not. Sylvester. *V. divortium*;

& Frivolum (quo intelligitur ille unius conjugis ab altero recessus, qui nascitur ex quodam quandoque disgustu, vel ira subita, conjugali amore frigescente, ut tamen miscescente rursum animo, alter ad alterum revertatur, ut exponit Pereyra in *Elucidario lib. 3. num. 1713.*) numeratur etiam *Repudium*, hoc est, dimissio Uxoris, etiam quoad conjugale vinculum, aliâ superinductâ. Et quia, cum Vir Uxorem taliter dimittebat, in scriptura id faciebat, hæc, vel simili formâ: *conditione tuâ non utor, vel res tuas tibi habeto; aut res tuas tibi agito*, ea scriptura, *libellus* (nempe pusillus liber) *repudii* dicebatur, teste Pereyra cit.

Quæstio autem est. 1. an Libellus repudii olim in lege veteri fuerit licitus? 2. an etiam nunc in lege Evangelica? 3. an hodie saltem liceat ex alterius conjugis adulterio? Ante resolutionem not. 1. matrimonium etiam ratum tantum, exprimæva institutione sua, esse insolubile (seclusâ dispensatione divinâ) mutuo conjugum consensu; juxta dict. supr. Not. 2. Libellum repudii olim in lege veteri fuisse in usu, *DEI permissione*, ob cordis duritiam illius populi, prout const. ex c. *Gaudemus 8. de divort.* & alibi etiam apud Basil. Pontium l. 7. c. 50. n. 2.

Not. 3. ex his verbis Christi Matth. 19. *Quicumq; dimiserit Uxorem suam, nisi ob fornicationem; & aliam duxerit, machatur*, non inferri legitimè: *non machari eum, qui duxerit aliam Uxorem priori dimissa propter fornicationem*, seu adulterium ab eo commissum, aut, *qui duxerit taliter dimissam superflite priori Viro*. Quia ibi Christus non loquitur de dimissione Uxoris quoad vinculum, sed tantum quoad *thorum*.

Hujus ratio est primò; quia, si suppositâ Uxoris fornicatione ea validè dimitti posset; etiam quoad vinculum, dimissa non teneretur divinâ lege, vel innupta remanere, vel Viro reconciliari, quod est contra Apostolum. 1. Corinth. 7. ubi declarat mentem Christi (de qua Matth. 19.) dicens: *iisdem autem, qui matrimonio juncti sunt, præcipio, non Ego, sed Dominus: Uxorem à Viro non discedere* (nimirum, ubi non est causa fornicationis, seu justa causa, ut ait S. Aug. lib. 1. de adulter. Conjug. à c. 1. & seq.) *Quod si discesserit*, (nimirum ex justa

ex juſta cauſa fornicationis permiſſa à Chriſto) manere inuuptam, aut Viro ſuo reconciliari; quod non ſtare, ſi propterea conjugale vinculum ſolveretur.

Deinde certum eſt, libellum repudii omnino ſublatus eſſe per Chriſtum in lege Evangelica, ut dicemus infra; hoc autem non ſtare, ſi cauſa fornicationis etiam nunc quoad conjugale vinculum, ſolveretur matrimonium. Nam olim non tantum ob fornicationem, ſed etiam ob cordis duriciam Judæis permiſſus fuerat libellus repudii; ergo ſi cauſa fornicationis adhuc liceret conjugale vinculum ſolvere, aliqua ſui parte, adhuc ſtare libellus repudii. Nam dare libellum repudii, nihil aliud erat in veteri lege, quam dimiſſa priori Uxore, liberum eſſe Viro, aliam ducere; his præmiſſis:

746. Ad 1. q. in n. 745. Reſp. in lege Veteri fuiſſe licitum libellum repudii, ſic Azor p. 1. lib. 6. c. 1. q. 8. & alii. Nam ſi fuiſſet tantum permiſſus ad evitandum, majus malum; & non licitus, ſeu citra peccatum, vix credi poteſt, quòd non aliquando ſaltem vel à ſacris literis, vel à Prophetis fuiſſet correptus tum in caſu, quo Uxores dimittebantur; tum etiam, quo dimiſſæ ad alia vota tranſibant; cujus tamen correptionis nullum argumentum habemus.

Ad 2. & 3. q. ibid. Reſp. omnino ſublatus eſſe per Chriſtum in lege Evangelica libellum repudii, etiam cauſa fornicationis. Ratio eſt ex num. 745. nec obſtat Durandus in 4. diſt. 35. q. 2. ad 2. volens textum ex D. Matth. 19. non velle aliud, quàm quòd ducens dimiſſam ex alia, quàm cauſa fornicationis, mæchatur; non autem, ſi ducat dimiſſam fornicationis cauſa. Nam hæc explicatio falſa eſt, tum teſte D. Aug. cit. n. priori, tum Trident. ſeſſ. 24. de Reform. matr. Can. 10. tum maximè D. Paulo in n. 745.

Et licet verum ſit, quòd Phariſæi, dum Chriſtum interrogabant, an liceat homini dimittere Uxorem, quaſtionem fecerint de dimiſſione quoad vinculum, quam repudium vocabant; Chriſtus tamen reſpondens, eam licere cauſa fornicationis, reſpondit de dimiſſione incluſa in repudio, quæ eſt quoad thorum; non de incluſente, quæ eſt quoad vinculum, ut colligitur ex D. Paulo cit. Trident. cit. &

conſtanti Eccleſiæ uſu. Ex hoc ſequitur, quòd Chriſtus non exceperit cauſam fornicationis, quaſi eà ſtante, liberum vellet repudium, ſed eo penitus negato conceſſerit ſolum thori divortium.

Dices: in c. Concubiſti. 32. q. 7. dicitur, quòd, qui concubuit cum Sorore Uxor ſuæ, neutram habeat; & ſi Uxor non fuit ſcleris conſcia, nec ſe continere velit, nubere poſſit in Domino, cui vult. Reſp. talem omnino poſſe nubere, cui vult, ſed poſt Viri mortem; aliàs enim, ut ait Apoſtolus cit. inuupta manere debet, donec dormierit Vir ejus.

Sic, quando in c. ſi quæ Mulier 31. q. 1. dicitur, Virum, ſi probare poſſit, Uxorem conſilii in mortem Viri ſui ream, poſſe hanc dimittere, & aliam ducere; & c. Uxor. 32. q. 7. quòd in diſto Apoſtoli 1. Corinth. 7. (ut Uxor à Viro non diſcedat, niſi cauſa fornicationis, & ſi diſceſſerit, aut inuupta maneat, aut reconcilietur) non idem ſubdatur de Viro, quod de Uxore præmiſit, cauſam dando: quia Viro liceat ducere aliam. Reſp. illud c. ſi quæ Mulier deſumptum eſſe ex Concilio apud Vermerias apocrypho, & ſpurio, ut oſtendit Maldonatus in c. 19. Matth. & c. Uxor (pro quo citatur D. Ambroſius) eſſe huic Sancto impoſitum ab Hæreticis; ſic Gartianus in c. Quod propoſuiſti. 32. q. 7. & Abulens. in c. 19. Matth. q. 76. ad 1. & alii. Et licet divortium in lege gratiæ ſucceſſerit libello repudii in lege veteri, non ſucceſſit ei tamen, niſi quoad jus cauſa fornicationis dimittendi Uxorem à thoro; non autem quoad omnia, maximè quoad vinculum; eum matrimonium in lege gratiæ ſit Sacramentum, & ſi conſummatum ſit, quoad vinculum (ex ſignificatione Sacramentali) omnino diſſolubile.

Cæterum eſto præcitati textus, S. Ambroſium, & alios Patres, tanquam veros Authores ſuos recognoſcerent, adhuc non prodeſſent. Nam quando concedunt Viro, cauſa fornicationis dimiſſa Uxore aliam ducere, ac idem negant Uxori cauſa fornicationis dimiſſo Viro, loquuntur de legibus ſeculi ſuo tempore uſitatiffimis, quæ aliter de fæminis, aliter de Viris disponebant, ut fuſè oſtendit Baſil. Pontius lib. 7. de Matr. c. 52. à n. 2. ex Ferdinando de Mendoza lib. 2. de Confirm. Concil. Illiberit. c. 30. ſed, ut rectè monet cit. D. Ambr. lib. de

lib. de Abraham c. 4. nemo sibi blandiatur de legibus hominum; cum apertè aliud sit de lege Christi.

§. 2.

De Sponsa duorum inter infideles.

749. Pluralitatem Uxorum, etiam infidelibus, post legem Christi Evangelicam esse illicitam, constat ex dictis; de his tamen quæri potest. 1. an matrimonium infidelium durante infidelitate contractum, licet consummatum non sit, dissolvi possit? Resp. 1. non posse solvi ullâ potestate humanâ ex n. 738. & ratio est. 1. non potestate Principis Ecclesiastici, quia huic infideles non subfunt; deinde non Principis Laici; quia circa matrimonii dissolutionem nullam à DEO acceperunt potestatem; & in eo, quod est divinæ institutionis, nihil possunt.

750. Quær. 2. an eorum matrimonium consummatum dissolvi possit auctoritate Pontificis iustâ causâ interveniente, postquam uterque ad fidem conversus est? Resp. negativè cum Azor p. 2. *Instit. moral. lib. 5. c. 2.* Nam matrimonia fidelium, saltem consummata, solvi non possunt, nisi in casibus iure expressis; sic Panorm. in c. Ex parte de Convers. Conjugat. §. Nos autem. & pat. ex textu, ubi habetur, quòd, etsi possit non inconsultè videri, quòd matrimonium semel ritè contractum conjugè utroque vivente in nullo possit casu dissolvi, nisi fortè secus fieret ex revelatione divina; solum tamen excipitur professio religiosa: ergo in reliquis, nisi in casu professionis, aut ejus, quod divinâ revelatione habetur, verum manet, quod in nullo possit casu dissolvi; sed matrimonium infidelium consummatum, suscepto baptismo evadit consummatum matrimonium fidelium; ergo. Si dicas: nullus datur casus in iure expressus, in quo possit solvi matrimonium fidelium consummatum. Resp. duplex esse consummatum matrimonium fidelium; primò, quod contractum & consummatum est tempore fidelitatis. 2. quod contractum & consummatum est in infidelitate, conjugibus tamen postea conversis ad veram fidem; & de hoc secundo procedit propositio, quâ dico, matrimonia fidelium, saltem consummata, solvi non posse nisi in casibus iure expressis, ut patet ex ipsi terminis quæstionis propo-

sita. Cum enim matrimonia fidelium (accepta in secundo sensu) quantumvis in infidelitate consummata sint, dissolvi posse à Pontifice, doceat Navarrus, Sanchez, & alii apud Castropalaum D. 2. de sponsal. p. 2. §. 3. num. 2. (licet etiam in hoc puncto teneam contrarium) meritò loqui debui cum exceptione casuum iure expressorum; pro quo illi Doctores affirmant, à Pontifice illa dissolvi posse. Hinc illud, quod opponitur: nullus datur casus in iure, in quo possit solvi matrimonium fidelium, consummatum in infidelitate, negant Navarr. Sanchez, & alii, volentes matrimonia in infidelitate consummata, post conversionem solvi posse à Pontifice ex iusta causa, qualis esset professio religiosa unius è conversis; licet concedant, nullum dari casum in iure, quo solvi possit matrimonium fidelium in fidelitate consummatum. V. Castropal. cit.

Nec obstat Navarr. lib. 3. *Consil. de 751. Convers. infidel. & Sanchez. lib. 2. hic D. 17. num. 2.* apud Castropal. de sponsal. D. 2. p. 2. §. 3. n. 2. contrarium sentientes. 1. quia matrimonia infidelium, etiam consummata, non sunt Sacramentum; ergo non habent omnimodam exinde insolubilitatem, nec eam, quam habet matrimonium fidelium; c. fin. 38. q. 1. deinde insolubilitatem rato fidelium matrimonio in c. Quanto, de divort. Pontifex tribuit, quia est Sacramentum; si ergo hoc nihilominus à Pontifice solvi potest, juxta valdè probabilem sent. multorum; poterit ergo & illud. Verùm Resp. esto matrimonium infidelium consummatum, etiam suscepto baptismo ab utroque, non evadat Sacramentum ex dict. à num. 350. (licet alii hoc negent ibid.) consequenter titulo Sacramenti non habeat insolubilitatem, adhuc tamen solvi non posse à Pontifice, nisi in casibus à Christo concessis, ut dictum est, habet tamen ex institutione divinâ.

Quær. 3. an conjunx infidelis ad 752. fidem conversus, non obstante matrimonio in infidelitate contracto, & consummato, validè, ac licitè transire possit ad aliud matrimonium? ante responsum nota, quòd unus conjugum infidelium, ab altero ad fidem converso, dupliciter discedere possit. 1. physicè, si nullo modo velit illi cohabitare; 2. moraliter, si quidem